

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR : D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR : I. N. GESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Străinătatea : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCUREȘCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6

Vis-à-vis de Palatul Justiției

S U M A R

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ :

Curtea de casație s. I; *M. Grigorescu cu Direcția Generală a Căilor Ferate Române și cu Iancu Mareș*, cu o observație de d. D. Alexandresco.

Curtea de apel, s. I: *Ion N. Brătianu cu Primăria București și Ministerul de Finance.*

Idem secția II: *Banca Agricolă cu Ergas & Samuel.*

Judecătoria Ocolului Vaslui: *A. Frankel cu Isak Löbel și alții* cu o observație de d. D. Alexandresco.

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ (JURISPRUDENCE ROUMAINE)

Curtea de casație, secția I
19 Martie 1901

Președinția D. lui Gr. Lahovari, Președinte
M. Grigorescu cu Direcția generală a căilor ferate române și Iancu Mareș

Jurământ decisoriu. — Când este admisibil. — Fapt personal aceluia căruia i s'a deferit. — (Art. 1209 C. civ.).

Probă. — Sarcina ei. — Cui incumbă. — Când incumbă intimatului. — (Art. 1169 din Codul civil).

1. Jurământul decisoriu nu este admisibil de cât când este propus pentru un fapt personal al aceluia căruia i s'a deferit.

2. Sarcina probei nu se regulează după rolul ce cine-va l'a avut de la începutul instanței, dar această sarcină incumbă aceluia ce face o propunere înaintea judecătuii, adică chiar părâtului când propunerea vine de la el.

Cour de cassation, 1° chambre
19 Mars 1901

Présidence de M. Gr. Lahovary, Président
M. Grigorescu contre Direction générale des chemins de fer roumains et Jean Mareș

Serment décisoire. — En quels cas il est admissible. — Fait personnel à celui auquel on le défère. — (Art. 1209 du Code civil; 1359 français).

Preuve. — A qui elle incombe. En quels cas elle incombe à l'intimé. — (Art. 1169 du Code civil; 1315 français).

1. Le serment décisoire n'est admissible que s'il est déféré sur un fait personnel à celui auquel on le défère.

2. Pour savoir à qui incombe l'administration d'une preuve, il ne faut pas avoir en vue les qualités respectives des parties des le début d'une instance engagée; c'est la personne qui allègue un fait, qui doit en faire la preuve en justice, cette personne fût-elle le défendeur.

Decisiunea 127/901. — Casată decisiunea Curței de apel din Craiova, s. I cu No. 52/900, în urma recursului făcut de I. M. Grigorescu, în proces cu Direcția generală a C. F. R. și Iancu Mareș.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut de d-l consilier Gr. M. Buiuciu;

Pe d-l avocat P. Borș în dezvoltarea motivelor de casare;

Pe d-l avocat G. Avenian în combateri.

Deliberând,

Asupra primului motiv de casare:

«Violarea art. 1208 comb. cu art. 1209 Cod. civil și eroare grosieră de fapt. Am dovedit la prima instanță atât cu acte (scrisorile de încărcare) cât și cu mărturisirea reprezentantului administrației căilor ferate că: debitorul meu Iancu Mareș a predat acelei administrații un număr de 1633 metri cubi de lemne pentru care administrația i datorează suma de lei 7500 neplătită încă, și n ceia ce privesce alegația Direcției că această sumă nu se mai datorează fiind că s'a întrebuițat pentru acoperirea diferenței de preț cu care s'a procurat restul materialului nefurnizat de Mareș, am susținut că administrația este ținută a dovedi care este quantumul sumei ce a întrebuițat numai o parte din suma datorită.

«Direcția nu poate reține suma neîntrebuițată, care este gajul creditorilor lui Mareș și, în tot cazul, drepturile Statului de despăgubire nu constituie un privilegiu; iar finalmente am diferit jurământ decisoriu directorului administrației căilor ferate asupra faptelor allegate de densus, jurământ care a fost refuzat la prima instanță.

«Curtea însă hotărînd că acest jurământ nu este admisibil pentru că faptele nu sunt personale ale directorului și că densus reprezintă o persoană morală care n'are conștiința faptelor sale, violează citatele texte de lege și comite o eroare grosieră de fapt, de oare ce faptele asupra cărora am deferit jurământ fiind tocmai acelea cari s'au alegeat de Director ca personal cunoscute d-sale, acest jurământ era concludent și personal».

Avînd în vedere decisiunea supusă recursului prin care infirmându-se sentința trib. Dolj cu No. 8/900, se invalidează poprirea pe care recurentul de azi I. M. Grigorescu, creditor al intimatului în recurs Iancu Mareș, pentru suma de 6300 lei, o făcuse în mâinele

Direcțiunii generale a căilor ferate române, care datora dintr'un contract de lemne de foc numitului Mareș o sumă de 7500 lei;

Considerând că asupra declarațiunilor făcute de reprezentantul Direcțiunii generale despre suma datorită, ivindu-se contestație din partea proprietarului, acesta a deferit Directorului jurământul decisoriu pe care Curtea l'a respins ca nefiind personal, constatând că litigiul e pentru un fapt al Direcțiunii iar nu al Directorului;

Considerând că așa fiind, motivul invocat cată a se respinge ca neîntemeiat.

Asupra motivului II de casare:

«Exces de putere. Violarea art. 1169 C. civ. și greșită interpretare a art. 459 și 463 Pr. civ.

«Chiar dacă jurământul ar fi fost inadmisibil, totuși fiind probat că Direcția primise acea cantitate de lemne și că datora debitorului meu Mareș suma ce am poprit în mâinele sale, cererea noastră era pe deplin probată și Direcția care alege fapte distincte de acela al predării acelor lemne și care nu prezenta caracterul spontaneității în timp și conexității în fapte era datore a dovedi faptele alegate, Curtea însă argumentând și punând în sarcina noastră proba faptelor alegate de Direcție, comite un exces de putere răsturnând regula probațiunii și violează art. 1169 citat, cerând de la noi a face o probă negativă; mai mult încă interpretează greșit art. 459 Pr. civ., pentru că nu s'a contestat că suma datorită lui Mareș n'ar fi fost exigibilă; din contră, s'a afirmat că dânsul avea s'o primească, dar că s'a întrebuițat de Direcție pentru acoperirea diferenței de preț a materialului procurat de Direcție, ceea ce nu s'a probat și ceia ce dovedește că s'a dat iarăși o interpretare greșită art. 463, de oare-ce regulele ordinare la care se raportă, referindu-se la modul de probațiune al faptelor contestate, această probă cădea în sarcina Direcției, care alege că suma datorită a fost întrebuițată de dânsa pentru acoperirea preținsei diferențe de preț și pe care n'a făcut-o».

Având în vedere că la cererea de validarea poprirei, care face obiectul procesului de față, Direcțiunea căilor ferate, prin avocatul său, a recunoscut d'inaintea Curții de fond că datorește din contractul mai sus menționat, suma de 7500 lei, dar a pretins că este în drept s'o rețină pentru a se despăgubi de pagubile rezultând din neexecutarea din partea lui Mareș, al unui alt contract, fără a dovedi după cum cerea Grigorescu, dacă acele pagube sunt certe și liquide, și dacă în comptul lor s'a reținut ceva până acum din suma de 7500 lei, datorită lui Mareș;

Considerând că, cu toate acestea, Curtea invalidează poprirea făcută pe motivul de drept că sarcina de a dovedi alegațiunea făcută de Direcțiunea drumului de fier, aparține lui Grigorescu, pentru că el a fost reclamant la I-a instanță, și aceasta în baza art. 1169 C. civ.;

Considerând că a argumenta ast-fel este a interpreta rău art. 1169, căci sarcina probei nu se regulează după rolul ce cine-va l-a avut de la începutul instanței, ci, după cum zice textul art. 1169, această sarcină incumbă aceluși ce face o propunere înaintea judecății,

adecă chiar pârâtului când propunerea vine de la el, după adagiul *reus in excipiendo actor fit*.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge ca neîntemeiat motivul I, și admițând ca întemeiat motivul al II, casează, etc.

Observațiune.— Faptele pe care le-a rezolvit Curtea din Craiova prin decizia sa din 29 Martie 1900 (*Vezi Curierul Judiciar* din 14 Mai 1900, No. 37), care a venit în recurs, sunt următoarele:

Se pretindea că un oare care d. I. Mareș avea de luat de la Direcția căilor ferate o sumă de bani pentru niște furnituri de lemne de foc. Un creditor a lui Mareș făcând poprire în mâinile Direcției drumului de fer, chiamă pe suscitata Direcție în judecată, reprezentată prin Directorul său, și i deferă jurământul decisoriu asupra faptului dacă numita Direcție nu datorește o sumă de bani lui I. Mareș.

Ast-fel pusă chestiunea, ea se reduce la aceea de a se ști dacă se poate deferi jurământul unei persoane morale sau juridice, în specie Statului, căci Direcția căilor ferate nu este de cât o ramură de administrație a Statului.

În dreptul roman, jurământul putea fi deferit persoanelor juridice, însă chestiunea de a se ști cine trebuia să l'presteze, era foarte controversată: *die Frage ist sehr bestritten*, zice Savigny (*System des heutigen römischen Rechts*, VII, p. 58, § 310, ed. germ.). Vechea jurisprudență franceză admițând prestarea jurământului prin procuratori, ceea ce astăzi nu mai este admis, de aci rezultă că el putea fi deferit altă dată persoanelor morale. (V. Garsonnet, *Pr. civ.*, II, p. 602, text și nota 15, § 358, și t. III, p. 135, nota 3 din ed. a 2-a).

Ce trebuie să decidem în legislația actuală? Curtea din Craiova răspunde cu drept cuvânt că jurământul deferit unei persoane fiind un apel făcut la conștiința sa, el nu poate fi deferit de cât persoanelor *fisice*, ear nu și acelor morale. (V. *Curierul Judiciar* din 1900, No. 37 și *Dreptul* din acelaș an, No. 32). Curtea de casație, prin decizia de mai sus, admite implicit aceeaș soluție, fără a motiva însă chestiunea în drept, mărginindu-se a spune că jurământul este inadmisibil în specie, fiind că el era deferit pentru un fapt al Direcției, ear nu pentru un fapt

personal al Directorului. N'ar fi stricat însă dacă, prin un considerent măcar, Inalta Curte ar fi spus că jurământul fiind deferit, în specie, Direcției drumului de fer, ear nu personal Directorului acelei instituțiuni, Direcția căilor ferate fiind, precum am spus mai sus, o ramură de administrație a Statului, nu i se poate deferi jurământul, pentru că nu are cine să'l presteze, cu atât mai mult cu cât această chestiune nu suferă astăzi nici o îndoială. «Nu se poate deferi jurământul, după cum se poate face interogator, unor persoane morale (art. 233 Pr. civ), ȕice Bonnier (*Tr. des preuves*, ed. Larnaud, 1888, 417), pentru că ființa morală prin ea însăși nu poate fi considerată ca având o conștiință». Tot în acest sens se pronunță și cei-l'alți autori. Veți Larombière, *Oblig.*, V, art. 1359, No. 5, *in fine*. Aubry et Rau, VIII, § 753, p. 186. Garsonnet, *Pr. civ.*, III, p. 135, § 886, nota 3, ed. a 2-a. Carré-Chauveau, *Pr. civ.*, I, *Quest.* 514, p. 605. Pand. fr., *Délation de serment*, 399. Ricci, *Delle prove* (Torino, 1891), 292 și decisiile italienești citate de acest autor.

S'ar putea însă deferi jurământul Directorului său administratorului unei societăți (cpr. Cas. rom. Bulet. S-a I, 1890, p. 136); asemenea jurământ nu leagă iusă societatea. (cpr. Garsonnet, *op. și loco supra cit*).

Tot ast-fel, se putea, în specie, deferi jurământul decisoriu Directorului căilor ferate *pentru un fapt personal al său*, însă acest jurământ nu lega pe Direcție, după cum el nu leagă nici pe incapabil, de câte ori el este deferit reprezentantului său asupra unor fapte personale acestui reprezentant.

În resumat, decizia Curței de casație, în privința punctului care ne interesează, este juridică; am fi dorit însă s'o vedem mai bine și mai pe larg motivată. Chestiunea merita o dezvoltare mai mare, căci ea nu se presintă în toate ȕilele. În Franca n'am găsit, în această privință, nici o decizie de principiu.

D. Alexandresco

**Curtea de apel din București
Secția I**

16 Noembrie 1900

Președ. D-IUT Ath. C. Kivu, Prim-Președ.
Ion N. Brătianu cu Primăria
București și Ministerul de
Finance

Pensiuni.-Urmărire.-Poprire.
Pentru ce se pot urmări pen-
siunile funcționarilor și până la
ce sumă.—(Art. 409 Pr. civilă).

*In regulă generală pensiu-
nele de retragere ale funcțio-
narilor nu se pot urmări, și ca
excepțiune la această regulă,
ele se pot urmări până la ¹/₃
pentru datorii către Stat. pen-
tru penalități prevăzute de legi
și pentru creanțele privile-
giate prescrise de art. 1729 din
Codul civil. iar până la ¹/₂
pentru plata dotei legitimei
soții. precum și pentru ali-
mentele acordate de lege atât
soției cât și copiilor, și cum
excepțiunile sunt de strictă
interpretare. aceste excepțiuni
nu se pot întinde peste casurile
prevăzute de legiuitor.*

*Ast-fel, o pensiuune nu se
poate urmări pentru o datorie
a pensionarului către o com-
ună, întru cât Statul nu se
poate confunda cu comuna.
aceasta având o existență au-
tonomă deosibită de a Statului,
și ori de câte ori legiuitorul
a voit ca o dispoziție a legei
să se aplice atât Statului cât
și comunei a zis-o expres.*

*De asemenea comuna nu
poate urmări o pensiuune nici
chiar când datorita pensiona-
rului către comună provine
din despăgubirile civile la cari
acel pensionar a fost condam-
nat către comună pentru faptul
de deturnare de bani publici,
căci datorita acelor despăgubiri*

**Cour d'appel de Bucarest
1-e chambre**

16 Novembre 1900

Présid. de M. Ath. C. Kivu, Prem-Présid.
Jean N. Bratiano contre Com-
mune de Bucarest et Ministère
des Finances

Pensions de retraite.—Saisie.
Saisie-arêt.--Pour quelles cau-
ses et jusqu'à concurrence de
quelle somme peuvent être sai-
sies les pensions de retraite des
fonctionnaires. — (Art. 409 du
Code de proc. civ.; 414 proc.
génév.; 580 proc. fr.).

*En règle générale, les pensio-
ns de retraite des fonction-
naires ne peuvent pas être sai-
sies; par exception à cette règle
elles peuvent être saisies: jus-
qu'à concurrence de la troi-
sième partie, pour dettes en-
vers l'État, pour les pénalités
prévues par les lois, et pour
le paiement des créances pri-
vilégiées énumérées par l'art.
1729 du Code civil (2101 fran-
çais); jusqu'à concurrence de
la moitié. pour le paiement
de la dot et pour les aliments
accordés par la loi, tant à
l'épouse, qu'aux enfants; les
exceptions, étant de stricte in-
terprétation, ne peuvent pas
être étendues hors les cas pré-
vus par la loi.*

*Il en résulte qu'une pension
de retraite ne peut pas être
saisie pour dettes envers la
Commune. pour la bonne rai-
son que l'État ne peut pas être
confondu avec la Commune,
qui a une existence autonome
distincte de celle de l'État;
sans compter que toutes les
fois que le législateur a voulu
qu'une disposition de la loi
s'appliquât, indistinctement, à
l'État et aux communes, il s'est
exprimé, catégoriquement, là
dessus.*

*Pour la même raison, la
commune ne peut pas saisir
une pension de retraite pour
se remplir des dommages-in-
térêts qui lui ont été accordés
en correctionnelle, et dérivant
d'une soustraction de deniers
publics, car la prestation de ces
dommages - intérêts constitue*

este o datoriă civilă, rezultând din menționatul delict, iar nu o penalitate prevăzută de lege. *une dette civile provenant d'un délit, et point une pénalité prévue par la loi.*

Decisiunea civilă No. 176/900

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat G. C. Barozi din partea apelantului I. N. Brătianu în susținerea motivelor de apel; pe d-l avocat Ulubeanu din partea Primăriei în combateri și pe d-l avocat Maniu din partea Ministerului;

Deliberând,

Asupra apelului făcut de I. N. Brătianu în contra sentinței No. 308/99 a trib. Ilfov, secția de notariat, prin care se validează poprirea efectuată de portăreii trib. Ilfov, cu procesul-verbal din ziua de 30 Octombrie 1899 pe a treia parte din pensiunea ce numitul apelante primește de la Ministerul de finance, pentru despăgubirea Primăriei comunei București de suma de 75123 lei bani 78;

Ascultând pe părți în debateri;

Având în vedere că Primăria com. București ca creditoare a lui I. N. Brătianu în virtutea sentinței No. 72/74 a trib. Ilfov, secția II și a decisiunii No. 926/82 a acestei Curți, secția II, a cerut și obținut poprire pe a treia parte din pensiunea ce primește debitorii săi I. N. Brătianu de la Ministerul de finance, pentru despăgubirea ei de suma de 75123 lei bani 78;

Având în vedere că apelantele atât înaintea primei instanțe cât și azi în apel a cerut invalidarea acestei popriri invocând dispozițiunile art. 409 Pr. civilă;

Considerând că conform dispozițiilor acestui text de lege, pensiunile de retragere ale funcționarilor, etc., nu se pot urmări de cât până la $\frac{1}{3}$ pentru datorii către Stat, penalități prevăzute de lege și pentru creanțe privilegiate prescise de art. 1729 C. civ., până la $\frac{1}{2}$ pentru plata dotei legiuitei soții precum și pentru alimentele acordate de lege, atât soției cât și copiilor;

Considerând că dispozițiunile art. 409 Pr. civ. stabilesc regula că pensiunile de retragere ale funcționarilor nu se pot urmări și ca excepțiune la această regulă s'a admis urmărirea până la $\frac{1}{2}$ pentru datorii către Stat, penalități prevăzute de lege și pentru creanțele privilegiate prescise de art. 1729 C. civ. iar până la $\frac{1}{2}$ pentru plata dotei legiuitei soții, precum și pentru alimentele acordate de lege atât soției cât și copiilor;

Considerând că excepțiunile fiind de strictă interpretare nu se pot întinde peste casurile prevăzute de legiuitor;

Considerând că în specie, datoria pentru care s'a înființat poprirea nu este o datorie către Stat ci o datorie către comuna București; că Statul nu se poate confunda cu comuna, aceasta având o existență autonomă deosebită de a Statului și orî de câte orî legiuitorul a voit ca o dispoziție a legii să se aplice atât Statului cât și comunei a zis-o expres;

Considerând că suma de 75123 lei 78 bani acordată Primăriei capitalei București prin sentința No. 72/74 a trib. Ilfov, s. II și prin decisiunea cu No. 926/82 a acestei Curți, secția II, drept despăgubiri pentru faptul de de-

turnare de bani publici, pentru care I. N. Brătianu a fost condamnat la doi ani și jumătate închisoare corecțională este o datorie civilă, rezultând din menționatul delict, iar nu o penalitate prevăzută de lege;

Că, așa fiind, poprirea efectuată neintrând în nici unul din casurile excepționale ale dispozițiilor art. 409 Pr. civilă este făcută în contra dispozițiilor generale ale acestui text de lege și ea atare urmează a fi invalidată.

Pentru aceste motive, Curtea, admite apelul, etc.

(ss) Ath. C. Kivu, G. Flaișten, I. E. Dobrescu, Em. Anastasiu, Gr. Ștefănescu.

grefier (s) N. Brătianu.

Curtea de apel București

Secția II

30 Noembrie 1900

Președ. D-lul I. Cerkez, Președ.

Banca Agricolă cu Ergas & Samuel

Mobile.—Predarea lor.—Cum se face.—Remiterea cheilor.—Gagiū comercial.—Cum se face predarea obiectelor date de gagiū.—(Art. 1314 și 1316 Cod civ.; art. 480 Cod comercial).

Apel.—Taxe.—Onorariū de avocat.—Admiterea apelului—Indemnizarea apelantului.

Asemănat art 1314 și 1316 din Codul civil, predarea obiectelor mobile se poate face prin remiterea cheilor clădirei în care se află puse, și în Codul de comerț neexistând vre-o dispoziție specială sau contrarie acestor texte, ele cată a se aplica și pentru stabilirea predărei în posesiune a obiectelor depuse în gagiū conform art. 480 din Codul comercial.

2. Apelantul ce câștigă în apel, urmează să fie indemnizat de taxele apelului și de onorariul de avocat.

Cour d'appel de Bucarest

2-e chambre

30 Novembre 1900

Présid. de M. I. Cerkez, Présid.

Banque Agricole contre Ergas & Samuel

Biens meubles.—Délivrance.—Comment elle s'effectue.—Remise des clefs.—Gage commercial.—Comment s'effectue la délivrance des objets constitués en gage.—(Art. 1314, 1316 du Code civil (1604, 1605 français); art. 480 du Code de commerce; 456 italien).

Appel.—Taxes.—Honoraires d'avocat.—Admission de l'appel.—Indemnisation de l'appelant.

Conformément à l'art. 1314 et 1316 du Code civil, la délivrance des meubles s'effectue par la remise des clefs du local dans lesquels ils se trouvent; le Code de commerce ne contenant pas de dispositions spéciales ou contraires à celles des textes sus-mentionnés, ces derniers seront applicables toutes les fois qu'il s'agira d'établir la délivrance des objets constitués en gage, conformément à l'art. 480 du Code de commerce.

2. L'appelant qui a obtenu gain de cause devra être dédomagé des taxes d'appel et des honoraires de son avocat, acquittés par lui.

Decisiunea comercială No. 96/900

S'a ascultat: d-nii avocați Miclescu din partea apelantului în susținerea motivelor de apel și d-l Pretorian din partea intimaților în combateri;

Deliberând,

Asupra apelului făcut de Directorul Bâncei Agricole contra sentinței No. 280/900 a tribunalului Prahova, secția II-a;

Având în vedere susținerile părților prezente;

Având în vedere că din desbaterile și din actele aflate la dosar se constată că, cu ocaziunea verificărilor creanțelor depuse de creditorii falșilor N. Mateescu și Minculescu, s'a ridicat contestație de firma A. Ergas și Samuel cerând ca Banca Agricolă să fie înscrisă cu creanța de 4000 lei fără privilegiu;

Având în vedere că comercianții N. Mateescu și Minculescu, pentru asigurarea Băncii Agricole, au constituit drept gagiu niște buți cu vin aflate în pivnițele lor;

Având în vedere că părțile, de comun acord, pentru punerea la dispozițiunea și posesiunea Băncii a sus zisului gagiu, au predat acestuia cheile pivniței unde era depus vinul;

Având în vedere că după dispozițiunile articolului 1314 și 1316 C. civ. de sub secțiunea «despre predarea lucrului» predarea obiectelor mobile cum sunt în specie a buților cu vin, se poate face prin remiterea cheilor clădirei în care se află puse;

Că în Codul de comerț neexistând vre-o dispozițiune specială sau contrară acestor texte ele câtă a se aplica și pentru stabilirea predării în posesiune a obiectelor depuse în gagiu prevăzut de art. 480 C. com.; că dar condițiunea cerută de acest articol pentru existența gagiului, se află îndeplinite;

Având în vedere de altă parte că astăzi debitorii falși încheind un concordat, după cum a declarat la ședință, se află repuși în capul afacerilor; că creditorii Ergas & Samuel care făcuse contestație nu se presintă ca să mai susțină contestația, probabil fiind desfăcuți de debitor și ne mai având nici un interes; că singur care contesta astăzi privilegiul Băncii sunt însăși debitorii care au constituit gagiul și care au remis cheile;

Având în vedere însă că ei nu pot să-și tăgăduiască convențiunile pe care însăși le-a încheiat și care nu sunt contrarii nici unui text de lege privând ast-fel Banca Agricolă de privilegiul în virtutea căruia numai a consimțit să le avanseze suma de 4000 lei; că a se admite opunerea lor ar fi a se consfinți o mărturisire de rea credință, ceea ce este inadmisibil;

Că dar apelul se găsește întemeiat și pe cât timp Banca a fost silită să plătească taxele apelului și onorariul de avocat e just să fie indemnizată de aceste spese; că Curtea apreciind asupra acestor cheltuieli, le fixează la suma de 200 lei;

Pentru aceste motive, Curtea, admite apelul, etc.

(ss) I. Cerkez, Al. D. Dobriceanu, M. Iulian, M. Paleologu, At. Atanasovici.

grefier (s) C. Bilciurescu.

Judecătoria Ocolului Vaslui

26 Martie 1901

A. Frenkel cu Isac Löbel și alții

Arbitri.—Modul după care ei

pot fi urmăriți pentru prejudiciul adus părților prin judecata lor. — Art. 305 urm., 370 Pr. civ.

Justice de paix de Vaslui

26 Mars 1901

A. Frenkel contre Isaac Löbel et autres

Arbitres.—Comment ils peuvent être pris à partie pour le préjudice causé aux parties par leur jugement. — (Art. 305 et suiv. 370 du Code de proc. civ., 505 et suiv. proc. française; 369, 398 proc. génév.).

Incredințarea unor acte arbitrilor.—Deposit voluntar.—Acțiunea arbitrilor pentru restituirea actelor conform dreptului comun, înaintea instanțelor ordinare.

Culpă contractuală. — Responsabilitatea fie-cărui faptas pentru partea sa.—Neadmiterea solidarității, care există numai în privința culpei extra-contractuale. — Art. 1003 C. civ.

1. Arbitrii fiind prin art. 370 din noua procedură civilă asimilați judecătorilor, nu pot în principiu și urmăriți pentru prejudiciul adus părților prin judecata lor de cât după procedura specială înființată pentru judecatori și înaintea instanțelor excepționale prevăzute de art. 308 Pr. civ.

2. În privința actelor încredințate de părți arbitrilor însă, aceștia fiind niște simpli depositari, pot fi acționați înaintea tribunalelor ordinare, conform dreptului comun.

3. În cas de culpă contractuală comisă de mai mulți contractanți, responsabilitatea nu este solidară ca în materie de delict și quasi-delict (culpă aquiliană sau extra contractuală), ci fie-care contractant răspunde numai pentru partea sa.

Judecata,

Având în vedere susținerile, concludsiunile scrise și orale ale părților și actele prezentate de ele în instanță;

Având în vedere că din desbateri, mărturisirile făcute de Isac Löbel, atât la interogatorul ce i s'a luat, cât și sub impresiunea jurământului prestat, precum și din copia de compromis, legalizată de tribunalul Vaslui sub No. 4877/901 și hotărîrea arbitrală No. 1 din 19 Ianuarie 1901, investită cu formula executorie de tribunalul Vaslui sub No. 25/901, se constată în fapt următoarele:

Arthur Frenkel și Moritz Magder având între ei un proces comercial, derivând din o pretinsă asociațiune comercială, relativă la deposit de chereștea, proces intentat de Moritz Magder la tribunalul Vaslui și trecut în apel la Curtea de Iași, secția II, au convenit, prin compromisul autenticat de tribunalul Vaslui sub

Dépôt de certains actes entre les mains des arbitres.— Dépôt volontaire.—Poursuite des arbitres pour la restitution de ces actes devant l'instance ordinaire et conformément au droit commun.

Faute contractuelle. — Responsabilité de chacun pour son propre fait.—Inadmissibilité de la solidarité, laquelle n'a lieu qu'en cas de faute extra-contractuelle.—(Art. 1003 du Code civil; 1156 italien).

1. Les arbitres étant assimilés, par l'art. 370 du nouveau Code de procédure civile, aux juges, ne peuvent, en principe, être pris à partie pour le préjudice causé aux parties, par leur jugement, que selon la procédure spéciale créée pour les juges et devant les instances exceptionnelles prévues par l'art. 308 du Code de procédure civile.

2. Toutefois, en ce qui concerne les actes, qui leur ont été confiés par les parties, les arbitres, étant de simples depositaires, peuvent être poursuivis devant les tribunaux ordinaires, conformément au droit commun.

3. Il n'y a pas lieu à responsabilité solidaire, comme en matière de délits et de quasi-délits (faute aquilienne ou extra-contractuelle) lorsqu'une faute contractuelle est commise par plusieurs contractants; chacun d'eux n'est responsable que de son propre fait.

No. 18/901, a se supune judecării arbitrale, numind arbitri pe Leon Zilberman și I. Herșovicî, iar supra-arbitru pe pîritul Isac Löbel, cărora le-a dat mandat de a rezolvi această contestație, până la 22 Ianuarie 1901, obligându-se de a respecta hotărîrea arbitrală, ce se va da ca definitivă, ne avînd dreptul de a o ataca pe nici o cale, nici direct, nici indirect.

Arthur Frenkel a depus arbitrilor, între care și pîritul Löbel, actele prevăzute în acțiune, a căror valoare e de 1076 lei 20 bani, după cum a recunoscut pîritul, aceasta spre mai mare siguranță că se va supune hotărîrei arbitrale acte pe care arbitrii le-au sigilat;

Tribunalul arbitral, sub președenția pîritului ca supra arbitru, intrînd la 19 Ianuarie 1901 în judecarea pricinii, după ce fixează cestiunile în privința cărora aveau mandat a se pronunța, și cari sunt:

a) Dacă între părțile litigante a existat asociațiune relativă la exploatarea depositului de cherestea;

b) Care e capitalul depus de M. Magder în această asociațiune și care ar fi partea de beneficiu și daune la care ar avea dreptul, pronunță sentința No. 1, prin care condamnă pe Arthur Frenkel să plătească lui M. Magder suma de 2410 lei, compusă din 1020 lei capital social, 960 lei daune și 430 lei cheltueli de judecată.

Această hotărîre s'a transcris în registrul tribunalului Vaslui, s'a investit cu formula executorie No. 25/901, și reclamantul Frenkel a adus la îndeplinire dispozițiunea acestei hotărîri, plătind lui Moritz Magder suma la care a fost condamnat, cum probează mențiunea lui Moritz Magder, din 4 Februarie 1901, pusă în josul hotărîrei;

În ce privește actele încredințate de Arthur Frenkel arbitrilor, aceștia nu le-au restituit lui Frenkel, ci, după mărturisirea pîritului, le-au dat lui Moritz Magder, fără a menționa nimic în hotărîrea ce a dat în privința lor;

Avînd în vedere, în drept, că prima cestiune ce rezultă din desbateri și asupra căreia judecata trebuie să se pronunțe este aceea de a se ști dacă presenta acțiune e bine îndreptată înaintea acestei judecării, sau dacă trebuie introdusă înaintea Curții de apel;

Avînd în vedere că pîritul Isac Löbel a obiectat că dînsul este acționat pentru o pretenție, rezultînd din judecarea unui proces, în care a figurat ca supra-arbitru; că arbitrii fiind asimilați judecătorilor, dînsul nu poate fi urmărit de cât după procedura excepțională prevăzută de art. 305 urm. Pr. civ., relativă la urmărirea magistraților, adică înaintea Curții de apel, decî la această instanță reclamantul trebuia să-și îndrepte acțiunea;

Avînd în vedere că în ceea-ce privește pe judecătorii, legiuitorul preocupat de ideea de a garanta și menține demnitatea lor, precum și a hotărîrilor ce pronunță, i-a pus la adăpostul orî-cărei urmărirî ordinare, sub raportul pretențiunilor ce părțile ar avea contra lor pentru repararea prejudiciului ce le-ar fi cauzat cu ocazia judecării procesului, limitînd pe de o parte, casurile în cari judecătorii pot fi urmăriți, la acele prevăzute de art. 305 Pr. civ., iar pe de alta, prevăzînd instanțe anumite pentru judecarea acțiunilor îndreptate contra lor, anume Curțile de apel pentru

judecătorii de ocol și cei de tribunale și Curtea de cașă pentru judecătorii de la Curți. (art. 308 și 309 Pr. civ.);

Avînd în vedere că arbitrii, după sistemul actualului Cod de procedură civilă, sunt în totul asimilați judecătorilor și, prin urmare, și în privința modului cum a fi urmăriți de părți pentru prejudiciul ce le-au cauzat, în calitate de judecători, trebuie a se observa aceeași procedură ca și pentru judecători, și acțiunea trebuie intentată înaintea instanțelor excepționale prevăzute de art. 308 și 309 Pr. civ.;

Că, aceasta rezultă în mod evident din art. 370 Pr. civ. precum și din expunerea de motive relativă la acest text;

Avînd în vedere însă, că arbitrii aș o dublă calitate: pe de o parte sunt judecători cu mandat limitat, în ce privește afacerea supusă judecării lor, iar pe de alta, sunt depozitari voluntari, sub raportul actelor încredințate lor de către părțile litigante;

Că dacă sub raportul calității lor de judecători, ei nu pot fi urmăriți de cât în aceleași casuri și înaintea aceluiași instanțe ca și magistrații, în ce privește însă acțiunile îndreptate contra lor pentru pretenții decurgînd din calitatea lor de depozitari, iar nu din modul cum aș cercetat sau judecat procesul, ei nu sunt și nu pot fi supuși de cât căilor și instanțelor ordinare de urmărire;

Avînd în vedere că a decide alt-fel, înseamnă a lipsi pe părți de exercițiul acțiunii contra arbitrilor pentru restituirea actelor ce li s'a încredințat.

În adevăr, calea ordinară fiindu-le închisă, ele nu pot acționa pe arbitrii pentru restituire de acte nici înaintea Curții de apel, pe cale de acțiune recursorie, pentru rațiunea foarte simplă că această cale e admisă numai în trei casuri, limitativ prevăzute de art. 305 Pr. civ.; orî, între aceste cazuri, nu intră și pretențiile privitoare la restituirea actelor încredințate judecătorilor;

Văzînd că, în specie, acțiunea are de obiect restituirea actelor încredințate lui Isac Löbel ca supra-arbitru, sau plata valorii lor, decî o pretenție ce nu e privitoare la calitatea lui de judecător, sau la modul cum a cercetat sau judecat pricina, ci care derivă din situațiunea lui juridică de depozitar, ea este bine îndreptată pe cale ordinară, înaintea acestei judecării și cererea pârâtului de a se respinge acțiunea ca rău introdusă la această instanță, rămîne nefondată;

Avînd în vedere, în fond, că arbitrii din punctul de vedere al actelor ce li se încredințează de părți, sunt adevărați depozitari voluntari (*Code civile annoté par Fuzier-Herman*, Tome IV, pag. 569, art. 1921); că prin urmare, dînsii aș obligațiunea, conform art. 1604 C. civ., de a restitui părților actele încredințate, din momentul ce misiunea lor a încetat;

Avînd în vedere că, în specie, rezultă din toate împrejurările de fapt, că reclamantul Arthur Frenkel a depus arbitrilor instituiți, între care și pârâtul Löbel ca supra-arbitru, actele prevăzute în reclamațiune, spre mai multă siguranță că va accepta și executa hotărîrea arbitrală; că, prin urmare, din momentul ce A. Frenkel s'a executat, în ce privește condamnățiunea

prevăzută în sentința arbitrilor, după cum probează mențiunea lui M. Magder din josul hotărîreii, naștea pentru arbitri obligațiunea de a restitui lui Frenkel actele ce le-a încredințat; că aceștia, după mărturisirea pârâtului, n'au îndeplinit această obligațiune, ci au dat actele lui Moritz Magder, partea câștigătoare, fără a resulta, nici din actele prezentate, nici din altă împrejurare, că ei ar fi avut imputernicire de la Frenkel a face aceasta, ceea ce pârâtul nici n'a susținut, și fără ca măcar să fi dispus de ele prin hotărîrea ce au pronunțat;

Având în vedere că pârâtul Löbel, procedând astfel, a căzut în culpă contractuală și deci ținut este, conform art. 1073 C. civ. de a repara daunele cauzate lui Frenkel prin efectul acestei culpe;

Văzând că față cu mărturisirile pârâtului, după care, actele în chestiune au fost încredințate în mâinile a trei arbitri, ce au căzut în culpă, între carî și el ca supra-arbitru, urmează a stabili care e răspunderea și, prin urmare, quantumul sumei la care Löbel urmează a fi condamnat față de Frenkel;

Văzând conclusia reclamantului de a se obliga pe Isac Löbel la plata sumei de 1076 lei 20 bani, valoarea integrală a actelor, bazată pe considerațiunea de drept că, atunci când mai multe persoane au cauzat un prejudiciu, ele sunt solidar ținute a-l repara, conform art. 1003 C. civ. și deci, o singură persoană dintre ele poate fi acționată și condamnată la repararea întregului prejudiciu;

Văzând că, după cum s'a expus, baza prezentei acțiuni residă în vina pârâtului, că n'a restituit reclamantului A. Frenkel, actele ce i-au fost încredințate lui ca supra-arbitru, și altor două persoane ca arbitri;

Văzând că vina sau culpa poate fi delictuală și quasi-delictuală, sau contractuală, după cum o persoană, printr'un act nepermis, cauzează alteia, cu care n'are nici un raport juridic, o daună, sau după cum o persoană, legată de alta printr'un contract, nu și îndeplinește obligațiunea ce derivă pentru dînsa din acel contract, cauzând celei-l'alte părți contractante, prin acest fapt, o daună;

Văzând că fie-care din aceste două categorii de fapte sunt cărmuite de principii de drept și texte de lege deosebite: ast-fel: culpele delictuale și quasi-delictuale sunt prevăzute de art. 998 și urm. C. civ., iar cele contractuale, de art. 1073 C. civ., aceasta spre deosebire de vechea legislație, sub care ambele categorii de culpe erau tratate la un loc și supuse acelorași principii de drept (a se vedea Cod. Calimach «Despre dritul despăgubirei sau satisfacțiunei» § 1726);

Văzând că, în materie de delict și quasi-delict, pentru a se stabili quantumul daunelor, nu se poate avea în vedere de cât faptul prejudiciabil, pe câtă vreme, în materie de contracte, pentru aprecierea daunelor, se are în vedere numai intențiunea părților, dedusă din contract; că aceasta e o puternică rațiune care pledează în sprijinul ideii că nu trebuie să se confunde regulile de răspundere de la delict și quasi-delict, cu cele de la contracte și quasi-contracte, să nu se aplice adică la culpele delictuale și quasi-delictuale, principiile privitoare la violarea contractelor și nici regulile de la delict și quasi-delict să nu se aplice la culpele contractuale. (Gr. Păucescu, volumul II din tratatul o-

bligațiunilor pag. 348. Vezi și D. Alexandresco, t. VI, *Teoria culpelor*, p. 306 urm.);

Văzând că, în materie de delict și quasi-delict, art. 1003 C. civ. prevede, în adevăr, că atunci când sunt mai multe persoane, care au săvârșit faptul generator de daune, toate sunt ținute solidaricește a repara prejudiciul cauzat, de unde și părerea susținută în doctrină, că se poate acționa numai unul din făptași, pentru totalul daunelor rezultate din delict sau quasi-delict;

Văzând că, în cazul ce ne preocupă, ne găsim în cazul unei culpe contractuale;

Văzând că, în materie de violare de contracte, legiuitorul n'a prevăzut că atunci când sunt mai mulți căzuți în culpă, ei sunt ținuti în mod solidar a despăgubi pe cea-l'altă parte contractantă, după cum a consacrat aceasta în materie de delict și quasi-delict;

Că, deci, fie-care din cei ce au violat contractul, răspunde numai pentru partea sa, de unde urmează că conclusia pusă în specie de reclamantul Arthur Frenkel, de a se obliga numai pe Isac Löbel la plata integrală a valorii actelor din reclamațiune este nefundată, pe câtă vreme trei persoane sunt căzute în culpă, între care și numitul Löbel;

Că, față cu împrejurările de drept și de fapt expuse, reese că pârâtul Isac Löbel nu poate fi obligat, către Arthur Frenkel, de cât la plata unei a treia părți din valoarea totală a actelor prevăzute în reclamațiune, care valoare totală atinge suma de 1076 lei 20 bani, după cum Löbel a mărturisit în instanță.

Pentru aceste motive,

Hotărăște: admite în parte acțiunea, etc.

p. judecător (s) A. Bercea.

Observație.—Chestiunile rezolvite prin cartea de judecată mai sus reproducă a judecătoriei din Vaslui sunt destul de însemnate pentru a merita atențiunea cetitorilor.

Prima chestiune pe care o rezolvă menționata carte de judecată, motivată cu multă îngrijire, este cea de a se ști dacă arbitrii voluntari, singurii care mai există astăzi în legislația noastră (art. 339—370 Pr. civ.), sunt supuși acțiunei recursorii civile, în cât privește prejudiciul cauzat părților în calitatea lor de judecători, sau dacă ei trebuie să fie urmăriți conform dreptului comun înaintea instanțelor ordinare.

În Franția, această chestiune este controversată; însă se decide în genere că ei nefiind de cât niște mandatarî ai părților de la care ei țin dreptul și puterea lor, nu pot fi acționați de cât conform regulilor de drept comun, înaintea tribunalelor ordinare. Ei vor răspunde deci, conform dreptului comun, nu numai de dolul, dar și de culpa comisă în executarea mandatului lor (art. 1540) (1).

La noi, chestiunea pare a fi decisă în sens contrar prin art. 370 din noua Procedură civilă, care, în privința responsabilității arbitrilor,

(1) Cpr. Boitard, Colmet d'Aage et Glasson, *Procéd. civile*, II, 756, in fine, p. 185 (ed. a 15-a). Carré-Chauveau, *Lois de la procéd. civile*, IV, *Quest.*, 1801 bis, p. 389, Pand. fr.,

ne trimete la art. 306 urm. din Procedura civilă, și această soluție se întărește prin expunerea de motive, în care Ministrul Justiției, d-l C. G. Dissescu, a declarat că *arbitrii sunt asimilați judecătorilor* (2).

Intre judecătorii proprii și arbitri există însă această deosebire că, pe când cei d'întâi trebuie neapărat să fie Români (art. 52 L. org. judecăt. din 1 Sept. 1890), cei de al doilea pot fi și străini (art. 341 Pr. civ.).

Deci, o hotărâre judecătorească la care ar fi luat parte un străin, care, fără drept, ar fi fost numit judecător sau ar fi figurat în comisiunea juraților, ar fi casabilă. În Franția se decide însă contrariul, pentru că părțile nu sunt responsabile de eroarea în care a fost indus Ministrul Justiției când a dat calitatea de judecător unui străin. În cazul de față fiind o eroare comună, se aplică adagiul *error communis facit jus* (3). Un caz de asemenea natură este prevăzut de legea 3, Dig., *De officio praetorum*, 1, 14, în care se decide că un sclav, anume Barbarius Philippus, fugit de la stăpânul său, a putut să ajungă pretor la Roma și să facă acte valide relative la funcțiunea sa. Nu știu însă până la ce punct asemenea soluție ar putea fi admisă la noi.

Revenind la chestiunea ce ne preocupă, cartea de judecată a judecătoriei ocol. Vaslui pune în principiu că arbitrii nu pot fi urmăriți, pentru actele relative la funcțiunea lor judecătorească, de cât pe calea excepțională a acțiunii recursorie civile, admitând însă în specie responsabilitatea dreptului comun, înaintea instanțelor ordinare, fiind că nu era vorba, de judecata arbitrilor, ci de restituirea unor acte pe care, ei din greșală sau cu intenție, în loc de a le remite părții în

Arbitrage civil, 53 și 1525. Ruben de Couder, *Dictionn. de dr. commercial*, V^o *Arbitrage*, 321. Rousseau et Laisney, *Dictionn. de procéd. civile*, V^o *Arbitrage*, 444. Répert. Sirey, V^o *Arbitrage*, 1176. C. din Agen. D. P. 49. 2. 200. — *Contrâ*. Rodière, *Cours de compétence et de procédure*, II, p. 524 (ed. a 5-a, 1878). Aceiași soluție este admisibilă în privința juraților și judecătorilor tribunalelor militare. Veți Répert. Dalloz, *Prise à partie*, 42, 43 și t. V al Comentariilor noastre, p. 429, nota 1.

(2) Codul nostru, ca și acel francez, nu regulează de cât responsabilitatea judecătorilor (art. 305 urm. Pr. civ.) și a ofițerilor stărei civile (art. 37, 38 C. civ.). Codul german din 1896 se ocupă însă de responsabilitatea tuturor funcționarilor în genere. «Funcționarul care cu intențiune sau prin neglijență (*vorzätzlich oder fahrlässig*) își calcă datoria profesională ce are față cu cei de al treilea, țece art. 839 din acest Cod, trebuie să repare dauna cauzată. Dacă funcționarul este culpabil numai de neglijență, el nu poate fi urmărit de cât atunci când partea lezată este în imposibilitate a dobândi despăgubirea sa pe altă cale. Dacă, cu ocasiunea judecării unui proces, un funcționar își calcă datoria sa profesională, el nu răspunde de dauna pricinuită de cât atunci când faptul lui este pasibil de o pedeapsă publică, pe calea procedurii criminale. Această dispoziție nu se aplică la refuzul său întârzierea ilegală de a-și îndeplini datoria. Obligațiunea de a repara paguba pricinuită nu are loc de câte-orî, cu intenție sau prin neglijență, partea lezată a omis de a înlătura dauna pe o cale legală».

(3) Cpr. Thiry, *Cours de droit civil*, III, 116.

drept le-au dat celei-l'alte. Ori, țece cartea de judecată, arbitrii fiind niște depositari ai actelor ce li se încredințează, soluție care s'a admis și de Curtea din Lyon (4), ei au violat contractul de deposit prin faptul că, prin culpa lor, s'au pus în poziție de a nu mai putea restitui lucrul depus aceluî în drept (art. 1591 C. civ.). Prin urmare fiind vorba de o culpă care rezultă din violarea unui contract (deposit), nu se poate aplica, în specie, regulele de la culpa aquiliană sau extra-contractuală (art. 998, 999), ci acele de la culpa contractuală. Deci, de câte-orî culpa a fost comisă de mai mulți contractanți, fie-care va răspunde pentru partea sa, iar nu toți pentru unul sau unul pentru toți, fiind-că solidaritatea n'a fost admisă de legiuitorul nostru prin art. 1003 de cât în privința delictelor și quasi-delictelor, adecă a culpei aquiliane (5), ear nu și în privința celei contractuale. Silogismul este perfect, soluția este juridică, și cartea de judecată a judecătorului ocolului Vaslui ar putea servi de model la multe din tribunalele noastre.

D. Alexandresco

(4) «Considerând, țece această decizie, că arbitrii sunt niște simpli depositari voluntari ai actelor ce li se încredințează de părți, etc». Veți Sirey, 42. 2. 249. În speța judecată prin decizia de mai sus se deferise jurământ unuia din arbitrii asupra faptului reținerii unor acte, însă Curtea a respins acest jurământ, mulțumindu-se pe declarația arbitrului. Această soluție este însă inadmisibilă, pentru că, în genere, nimene nu este crezut pe cuvânt, afară de patron, față de servitorul său, pentru căteama salariului, pentru plata lui pe anul expirat și pentru acconturile date pe anul curgător (art. 1472), și încă și acestuia i se poate deferi jurământ de către servitor. Cpr. trib. Dolj. *Dreptul* din 1900, No. 23. — *Contrâ*. Trib. Iași. *Dreptul* din 1882, No. 29 (cu adnotația noastră). Laurent, XXV, 505.

(5) În Franția, această chestiune este foarte controversată, unii pronunțându-se în favoarea solidarității formal admisă de legiuitorul nostru. (Veți Demolombe XXVI, 279 urm. și XXXI, 692, 693), ear alții contra (veți de ex. Baudry, II, 989 și 1350). Codul nostru ne-a ferit de această controversă, reproducând în art. 1003, art. 1116 din Codul italian. Eată cum se exprimă acest din urmă text, reproduc *ad litteram* de legiuitorul nostru: «*Se il delitto o quasi-delitto è imputabile a più persone, queste sono tenute in solido al risarcimento del danno cagionato*». Codul austriac are o dispoziție aproape identică: «*Wenn der Schaden vorsätzlich zugefügt worden ist, țece art. 1302 din acest Cod, oder, wenn die Antheile der Einzelnen an der Beschädigung sich nicht bestimmen lassen; so haften alle für einen und Einer für Alle; doch bleibt demjenigen, welcher den Schaden ersetzt hat, der Rückersatz gegen die Uebrigen vorbehalten*». Eată cum Codul Calimach traduce acest text în § 1733. «Dacă mulți tot odată au vătămât pe cine-va, se o-sëndesc a'i face despăgubire (*damnum emergens*) sau deplină satisfacție (*damnum emergens et lucrum cessans*), toți dimpreună sau unul pentru toți, căruia rămâne drit să ceară pe urmă de la cei-l'alți împreună vinovați analogisita lor suma pentru pricinuita vătămare». Solidaritatea exista deci în privința delictelor și quasi-delictelor, în vechea legislație a Moldovei, și legiuitorul actual a reproduc în drept cuvânt tradiția veche a țarei, care, de altmintrelea, era consacrată și în dreptul roman prin texte positive. Veți, de exemplu, L. 2, Pr., Dig., *De noxalibus actionibus*; L. 1, § 4, Dig., *De eo per quem factum erit*, 2, 10. Dispozițiunî analoge există și în alte legiuri străine, de exemplu, în Codul federal al obligațiilor din Elvetia (art. 60), în noul Cod german de la 1896 (art. 840, 1843), etc.